

novelstvo v epopeji — bi bila itak takó šablonsko ektemporativna invencija, da si je bolj misliti ne morem v Finžgarjevem nastroju lic in zemlje, če ne bi bila res duša od duše, če ne bi bila pesem poedinka naravnost iz najvernejše resničnosti, dejal bi, analstvo, urejeno v fabulo, kot sem to analstvo kot tako ob prvem branju resnično tudi občutil in mi šele sedaj dehti v sladki poeziji, odkar morem verjeti, da vse to ni, da je vse to — bilo. Kakor bolna resignacija veje iz »Kronike«, ki je že v prvem tisku prijetno romantično kontrastirala in simbolizirala (Naša kri!) v realizmu vsakdanjega živetja in izrazito le enega osredja v epopeji — gorenjsko kmetiškega in srenjskega okoli Sore in preko.

Tako je »Prerokovana« krasen igrokaz z dramatičnim uvodnim akordom, z igro v »Bojih« in »Kroniki« in še z epilogom »Golobova njiva«. »Polom« ne sodi več umetniško v okvir. Pohojen Golobov travnik bi izzvenel kot disonanca trpkeje in trajneje in močnejše, nego more nastroj v »Polomu«, ki je, četudi sam po sebi lep, v zvezi s prejšnjim, neorganski... Glede izražalne sile Finžgarjeve si je danes že vsa Slovenska na jasnem. Povem pa vendar svoje mnenje: Eden pred Finžgarjem je pisal v še pristrčneje domači besedi! Eden in le enkrat! Jurčič v »Spominih starega Slovenca«, ki je krasen pendant posebej še »Kroniki« in nje plemenitemu patosu. A Jurčič je bil le Slovincem, Finžgar bo čez naše meje...

Dr. I. Pregelj.

Pripovedne slovenske narodne pesmi. Mladini izbral in priredil Pavel Flere. Z risbami okrasil Maksim Gaspari. V Ljubljani, 1924. Izdala in založila »Učiteljska tiskarna v Ljubljani«.

Narodne pripovedke iz Mežiške doline. Zbral Vinko Möderndorfer. Ljubljana, 1924. Tiskala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Storije. Koroške narodne pripovedke in pravljice zbral in uredil France Kotnik. (Mohorjeva knjižnica 3) 1924. Založila Družba sv. Mohorja. Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja na Prevaljah.

Fleretova zbirka ni slaba. Ne rečem pa, da si jaz mladinske zbirke slov. pripovedne pesmi ne mislim malce drugačne bodisi glede umetniške plati bodisi glede bolj strokovnjaške ureditve in glosarske opreme. Moja zbirka »junaških« bi začela s Pegamom in Lambergarjem ne pa s »turškimi«. »Lepo Vido« bi označil kot Prešernovo, »pesmi o rastlinah in živalih« bi nazval »basniške« in bi pisal »Urh«, zlasti če ne bi bil še zmožel glasovne fiziologije v »Ulriku«, ki ga Flere piše »Urlik«.

Manj je vredna mladinska Möderndorferjeva zbirka, ki je bogata lokalna folklor. Kako se folklor književno podaja kot mladinsko leposlovje, je pokazal Milčinski. Möderndorfer ga ne pozna. Namen biti poljudno berilo imajo tudi Kotnikove Storije iz Koroške, kakor kaže nepriemerni naslov. Vsebina knjige očituje namreč strokovnjaka nabirača in izdajatelja. Dr. I. P.

Andrej Rapé: Iz dni trpljenja. VIII. zvezek. Ljubljana, 1924. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Knjiga ima naslov po prvi točki, ki obsega skoraj polovico knjige. Ne vem ji prave opredelbe. Nekak lirski nadomestek za pravi notranji glas, psevdopesniško epigonstvo po Mešku in Cankarju. Za deco ni. Drugo v knjigi je zvončkarstvo, za silo literatura, umetnost nikakor. Le zakaj si je avtor pridržal vse pravice! Dr. P.

Josip Ribičič: Kokošji rod. Mladim in starim v pouk in zabavo. Gorica, 1924. Izdala in založila Narodna knjigarna. Tiskala Narodna tiskarna v Gorici. Prav kakor Zieglerjeva »Sreča v nesreči«: mladim in starim v pouk in zabavo! Žal, da Ribičičev slog ni Zieglerjeva sladka in neposredno ljudska naivnost. Jaz vsaj se ob tej basniški intuitivnosti nisem ogrel. Občutil sem ob »kokošjem rodu« le literatstvo, pogreti Cankarjev in cankarski »ressentiment«. Literarna miselnost ni najvišja. Zato, ker ni najgloblja. Samo iz najglobljega, življenjsko spoznanega smemo parabolizirati. Pa še ta križ, da je od očeta Vzvišenega k sosedu Smešnemu — en sam korak. Dr. I. P.

Ljuba D. Jurković: Kotarke. Pesme za narod. Ljubljana, 1924. Naklada i tisk »Zvezne tiskarne in knjigarne« u Ljubljani. Naslovni list izradio Ljuba D. Jurković.

Ali ni to vsaj prva srbska (cirilska) knjiga verzov, ki se je tiskala v Ljubljani? Ekzotična je tudi sicer. Jurković pesni namenoma samo v desetercu. Obeta si, da bi znal zrasti v svoje ljudi kot rapsod. Bogve, da mu to privoščim spriči mnogoosebne intimite, ki jo očituje s svojimi številnimi posvetitvami, spriči hvalne miselnosti in jasnega patriotstva, spriči mnogo dobre in pametne moralne besednosti v sedmih pesmih »veselja in lepote«, šestih »borbe in življenja«, dveh »prosvete in nade«, osmih »rodoljubja in svobode«, v uvodni o »pesmi in goslih«, v zaključni o »starem samostancu« in še štirih parafrazah po škotskih baladah. Sicer pa »Kotarke« niso umetnost nego besedilo. Verzifikovska spretnost, ki pa nima globljega čuta za vonj prave rapsodike, ki je klima in naivna primitivnost. Ekavstvo, z izjemo: pa zapeva grlom bijelijem. Knjižtvo ob nekknjiževnem: devojka, dedovi... Ali Jurković nič ne ve za velikega fra Grgo? Rapsod iz svojega časa, vrstnik nemškega Jordana! Rapsodstvo našega časa pa hoče še več! Veliko več nego samo spretnost v deseterčenju. Dr. I. P.

UMETNOST.

Ivan Meštrović o svojem notranjem razvoju.

»Kolo«, hrvaški mesečnik za glasbo in umetnost v New Yorku je priobčil o priliki Meštrovićeve razstave v Ameriki na čelu njemu posvečene posebne številke zelo zanimivo izjavo tega umetnika o značaju njegove umetnosti in njegovem notranjem razvoju, iz katere posnemamo ono, kar ni naslovljeno posebej na Amerikance.